

انواع هدایت ها

و اراده در فکرها

نویسنده: **راغب اصفهانی**
Ketabton.com

رونویس و ترتیب

عزیز احمد ظهیر

انواع هدایت های وارده در قرآن

نوشتهء راغب اصفهانی

ترجمه: محمد آزاد شافعی و یونس یزدان پرست

تهیه ترتیب و دیزاین: عزیزاحمد ظهیر

هدایاتی را که خدا شامل انسان میکند چهار قسم است که راغب اصفهانی آنها را بیان کرده است:

۱- هدایتی که هر مکلفی را شامل می شود [هدایت نوع اول] مانند عقل و هوش و شناختهای ضروری و عمومی، که هر چیزی را به اندازه ای مشخص و طبق نیاز آن در بر می گیرد، همانگونه که خداوند می فرماید:

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ﴿٥٠﴾ سوره مبارک طه آیه ۵۰

ترجمه: موسی گفت: پروردگار ما آن کسی است که هر چیزی را خلقتی که در خور اوست داده و سپس هدایت و رهنمودش کرده است.

۲- هدایتی که از زبان پیغمبران و نزول قرآن و امثال آن شامل حال مردم می شود (هدایت نوع دوم) و آیه زیر به این مطلب اشاره دارد:

وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا ﴿٧٣﴾ سوره مبارک انبیاء آیه ۷۳

ترجمه: ما آنان را پیشوایانی نمودیم که به فرمان ما هدایت می کردند.

۳- هدایت توفیقه که مخصوص طالبان هدایتست (هدایت نوع سوم). آیات زیر گویای این نوع است:

وَالَّذِينَ أَهْتَدُوا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾ سوره مبارک محمد آیه ۱۷

ترجمه: کسانی که راهیاب شده اند، خداوند بر راهیابی شان میافزاید و تقوا لازم را به ایشان عطا مینماید.

انواع هدایت های وارده در قرآن مجید

وَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۗ ﴿١١﴾ سوره مبارک تغابن آیه ۱۱

ترجمه: و هر کس به خدا ایمان داشته باشد، خداوند قلب او را هدایت و رهنمون می کند.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ سوره مبارک یونس آیه ۱۹

ترجمه: کسانی که ایمان آورده و اعمال نیک انجام می دهند، خدایشان به خاطر ایمان آنها هدایت و رهنمودشان می کند.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۗ ﴿٦٩﴾ سوره مبارک عنکبوت آیه ۶۹

ترجمه: کسانی که در راه خدا جهاد میکنند و به تلاش می پردازند راههای خود را به آنها می نمایانیم.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ﴿٧٦﴾ سوره مبارک مریم آیه ۷۶

ترجمه: خداوند بر هدایت و راهیابی کسانی که می خواهند هدایت شوند می افزاید.

فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اٰخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ سوره مبارک البقره آیه ۲۱۳

ترجمه: پس خداوند کسانی را که ایمان آورده بودند با اجازه خویش به آنچه که حق بود و در آن

اختلاف ورزیده بودند رهنمون شد و خداوند هر کس را که بخواهد به راه راست هدایت می کند.

۴- هدایتی که در آخرت است و انسان را به بهشت میبرد (هدایت نوع چهارم)، که در این آیه آمده:

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصَلِّحُ بَاهُمْ ﴿٥﴾ سوره مبارک محمد آیه ۵

ترجمه: به زودی خداوند آنان را رهنمود می کند و حال و وضعشان را خوب و عالی می نماید.

انواع هدایت های وارده در قرآن مجید

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِّنْ غَلٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ﴿٤٣﴾ سورة مبارک الاعراف آیه ۴۳

ترجمه: هر گونه کینه‌ای را از دل‌هایشان می‌زدائیم (تا با صفا و صمیمیت در بهشت به سر برند) و در زیر (قصرها و درختان) آنان رود بارها جاری می‌گردد (و در نهایت خوشحالی) می‌گویند خدایی را که ما را به این نعمت جاوید رهنمون کرد سپاسگزاریم که اگر هدایت خدا نبود هدایت نمی‌شدیم.

هدایت‌های چهارگانه بالا به این ترتیب ذیل

الف - اگر هدایت اولی شامل حال کسی نشد، دومی هم نخواهد شد بلکه حتی تکلیف آنهم درست نیست.

ب - اگر نوع دوم هدایت شامل حال کسی نشد سومی و چهارمی هم نصیبش نمی‌شود.

ج - اما اگر چهارمین نوع هدایت شامل کسی شد طبیعتاً سه نوع قبلی هم شامل وی شده است.

د - و حصول نوع سوم دال بر حصول دو نوع قبلی است.

ه - و عکس آن اینگونه است که اگر هدایت اولی حاصل شد به معنی حصول دومی و سومی نیست.

انسان نمی‌تواند کسی را هدایت کند مگر با دعا و شناساندن راه اسلام به او و از انواع دیگر هدایت نمی‌تواند استفاده کند.

۱ - خداوند در آیات زیر به هدایت نوع دوم که دعا و شناساندن اسلام است و توسط پیامبر و دعوت‌گران انجام می‌یابد اشاره فرموده:

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ سورة مبارک الشوری آیه ۵۲

انواع هدایت های وارده در قرآن مجید

ترجمه: و تو (به وسیله تبلیغ قرآن) مردم را به راه راست هدایت می کنی.

وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾ سوره مبارک الوعد آیه ۷

ترجمه: و برای هر ملتی هدایتگر و ارشاد کننده ای وجود دارد.

۲- آیه زیر هم به سایر هدایات اشاره دارد:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ﴿٥٦﴾ سوره مبارک القصص آیه ۵۶

ترجمه: (ای پیامبر) تو نمی توانی کسی را که بخواهی هدایت ارمغان داری ولی این تنها خداست که هر که را بخواهد هدایت عطاء می نماید.

۳- و اگر خداوند در جایی از قرآن فرمودند که ظالمین و کافرین را از هدایت منع می کنیم منظور همان هدایت توفیق است که فقط مخصوص طالبان آن است.

۴- و چهارمین نوع هم که ثواب در قیامت و داخل شدن به بهشت است در آیه زیر بیان شده است:

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾ سوره مبارک آل عمران آیه ۸۶

ترجمه: خداوند چگونه گروهی را هدایت می کند که بعد از ایمانشان و بعد از آنکه گواهی دادند به

اینکه پیغمبر بر حق است و معجزات و دلائل روشنی برای آنان (بر حقانیت اسلام) بیامد، کافر شدند؟ خدا گروه ستمکاران را هدایت نخواهد کرد.

و نیز آیه

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الْكَافِرِينَ ﴿١٧﴾ سورة مبارک النحل آیه ۱۰۷

ترجمه: (این خشم خدا و عذاب بزرگ) بدان خاطر است که آنان زندگی دنیا را بر زندگی آخرت ترجیح میدهند و گرامیترش میدارند و خداوند گروه کافران را به (سوی بهشت) رهنمون نمی کند. **۵-** و هر جا که خداوند در قرآن هدایت کردن را از پیامبر و سایر انسانها نفی کرده و بیان نموده که قادر به انجام آن نیستند، آن نوع هدایت منظور است که [در نوع اول و سوم و چهارم] بیان شده، مانند اعطای عقل و توفیق و ورود به بهشت. مانند آیات زیر:

﴿لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ ﴿٢٧٢﴾ سورة مبارک البقره آیه ۲۷۲

ترجمه: هدایت آنها بر عهده تو نیست لیکن خداوند هر که را بخواهد هدایت می کند.

﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى﴾ ﴿٣٥﴾ سورة مبارک انعام آیه ۳۵

ترجمه: ولی اگر خدا بخواهد آنان را بر هدایت جمع خواهد کرد.

﴿وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ﴾ ﴿٥٣﴾ سورة مبارک الیوم آیه ۵۳

ترجمه: تو نمی توانی نابینایان (کوردل) را از گمراهیشان (نجات دهی) و راهنمایی کنی.

﴿إِنْ تَحَرَّصَ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ﴾ ﴿٣٧﴾ سورة مبارک النحل آیه ۳۷

ترجمه: هر چند هم بر رهنمود آنان آزمند باشی، خداوند کسانی را که گمراه بکند هدایت نمی دهد.

انواع هدایت های وارده در قرآن مجید

وَمَنْ يُضَلِّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ سوره مبارک غافر آیه ۳۳

ترجمه: اگر خداوند کسی را گمراه و سرگشته کند هیچ کس نمی تواند وی را هدایت کند.

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ﴿٣٧﴾ سوره مبارک النمر آیه ۳۷

ترجمه: و اگر خداوند بخواهد کسی را هدایت کند هیچ کس نمی تواند او را گمراه کند.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحَبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ﴿٥٦﴾ سوره مبارک القصص آیه ۵۶

ترجمه: تو نمی توانی هر کس را که می خواهی هدایت کنی و این خداست که هر کس را بخواهد هدایت می کند.

أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾ سوره مبارک یونس آیه ۹۹

ترجمه: آیا تو می خواهی مردمان را مجبور بسازی که ایمان بیاورند.

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَنْ يُضَلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْسِدًا ﴿١٧﴾ سوره الکهف آیه ۱۷

ترجمه: کسی را که خدا هدایت کند او هدایت یافته است و کسی را که گمراه کند هیچ سرپرست هدایتگری برای وی نخواهی یافت.

یعنی طالب هدایت و به دست آورنده آن کسی است که خدا توفیقش می دهد، و به راه بهشت هدایت می کند، نه کسی را که خدا گمراهش کرده و راه گمراهی و کفر را برگزیده است.

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾ سوره مبارک بقره آیه ۲۶۴

ترجمه: خداوند افراد کافر و گروه کافران را هدایت نمی کند.

انواع هدایت های وارده در قرآن مجید

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾ سورة مبارک زمر آیه ۳

ترجمه: خداوند دروغگویان کفر پیشه را هدایت نمی کند.

کاذب کفار: کسی است که هدایت را قبول نمی کند و این کلمه به این معنی اشاره دارد. هر چند لفظش [از لحاظ لغوی] مطابق با معنی اش نیست و کسی که هدایت را قبول نمی کند خدا هم هدایتش نمی کند. مثل اینکه تو می گویی: کسی که هدیه را قبول نکند من هم به او هدیه نمی دهم و اگر بخشش مرا نپذیرد چیزی به او نمی بخشم و کسی که از من روی گرداند از او روگردان می شوم. برگرفته از دایرة المعارف کامپیوتری که از کتاب مفردات در غریب قرآن راغب اصفهانی ۵۳۹ گرفته شده است.

عزیز احمد ظهیر

کابل افغانستان

ناحیه هفتم ده دانا

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**